

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לפוליטיקה וממשל ומרכז סימון וייל למחקר וללימודי
אירופה בת זמננו
שנה"ל תשפ"ד 2023-2024
חטיבת אדנאואר ללימודי פוליטיקה וחברה אירופית

האיחוד האירופי: זהויות, אזרחות ולאומיות

187-1-0021-02 (מסטר ב')

יום שני, 16:15-17:45 (בניין מס' 27, קומה מינוס 1 חדר מס' מינוס 102)
יום רביעי, 12:15-13:45 (בניין מס' 97 חדר מס' 204)
4 נקודות זכות

מרצה: פרופ' שרון פרדו

צילום/הקלטת הקורס:

1. הקורס המוקלט/ המצולם הוא עבורכם בלבד. צילומו והקלטתו נעשו כדי לסייע לכם בלמידה.
2. הקורס יעמוד לרשותכם עד תום הסמסטר העוקב לסמסטר בו השתתפתם בו.
3. אין להעביר את הקלטת הקורס או כל חלק ממנה לאחרים אין להפיצה - בתמורה או שלא בתמורה - או לעשות בה כל שימוש אחר שאינו לימוד עצמי.
4. מובהר שהאוניברסיטה תראה בחומרה כל פעולה בניגוד לאמור בסעיף 3 לעיל, ופעולה כזאת תחשב הן כהפרת משמעת והן כהפרת זכות יוצרים.
5. כל צילום או הקלטה אחרים בזמן השיעור ייעשו בהתאם לאישור אישי ופרטני ממרצה הקורס בלבד.

שעות קבלה: בתיאום מראש, יום רביעי 15:00-15:45, זום / המחלקה לפוליטיקה וממשל, בנין מס' 72 (בנין הפקולטה למדעי הרוח והחברה ע"ש צוקר-גולדשטיין-גורן), קומה 6, חדר 659 (פרוזדור פנימי)

דואר אלקטרוני: pardos@bgu.ac.il

יעדי הקורס

מאז שאמנת פריז כוננה בשנת 1951 את קהילת הפחם והפלדה, החברות באיחוד האירופי הלכה והתרחבה משש מדינות מכוננות ל-28 מדינות, ולאחר פרישת בריטניה מהאיחוד האירופי ל-27 מדינות חברות. גם הנושאים בהם מעורב האיחוד האירופי וסמכויותיו של האיחוד הלכו והתרחבו בתקופה זו: מאותן הדאגות המקוריות והבסיסיות לתעשיות הפחם והפלדה לנושאים רחבים וכלל יבשתיים. כיום האיחוד האירופי נמצא בלב ליבם של כמה מהמשברים והשינויים הדרמטיים ביותר המתחוללים בהיסטוריה של פרויקט האינטגרציה האירופית ושל יבשת אירופה. במילים אחרות, אירופה הולכת ומשתנה!

לתהליך השתנותה של היבשת האירופית יש השלכות משמעותיות על תושביה, אזרחיה, על המדינות המבקשות להתקבל לאיחוד האירופי, על הממלכה המאוחדת שפרשה מהאיחוד האירופי וכמובן שגם על שכנותיו המיידיות של האיחוד, כדוגמת אוקראינה המבקשת להתקבל לשורותיו וישראל החולקת

עימו גבול ימי. הקורס יעמוד על הנושאים הללו ברמות השונות: ברמת אירופה של האזורים, ברמת הלאומים האירופיים, ברמת המדינות האירופיות (הרמה הלאומית), וברמת האיחוד האירופי עצמו (הרמה העל-לאומית). בעוד "אירופה" הולכת ומתהווה, אחת הדאגות המרכזיות כיום של הפוליטיקאים האירופיים ושל הציבור האירופי היא השאלה כיצד זהויות, ובמידה רבה גם ממשלות, מתפקדות ברמות השונות?

הקורס יבחן את השינויים המתחוללים על אירופה בנקודה ההיסטורית בה היא נמצאת, הן ברמה המוסדית והן בסוגיית פיתוחה של הזהות האירופית באיחוד המורחב: מדינת הלאום האירופית, אינטגרציה, זהות, ריבונות, הגירה, זכויות אדם, אזרחות, גלובליזציה, הרחבת האיחוד האירופי, ברקזיט ופרישה מהאיחוד האירופי, המלחמה באוקראינה, המלחמה במזרח התיכון ועוד. מבנה הקורס הוא כזה שנבחן שינויים באיחוד האירופי ברמות שונות. נתחיל עם שינויי העבר אשר מסבירים את ההווה, נבחן שינויים עכשוויים ברמות הלאומיות והתת-לאומיות, ונפנה להשלכות של השינויים הללו על אינדיבידואלים-אזרחים, אזרחי מדינות פורשות מהאיחוד, מהגרים, מבקשי מקלט מדיני ושכנים מידיים. עוד נבחן את שינויי מעמדו של האיחוד האירופי בזירה הבינלאומית.

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה משתתפות.י הקורס יהיו מסוגלות.ים:

1. להסביר את התפתחותן ההיסטורית של הזהויות האירופיות, האזרחות האירופית וסוגיית הלאומיות ביבשת אירופה מראשית דרכן ועד לימינו אנו.
2. להפגין ידע בגישות התיאורטיות הרלבנטיות להבנת סוגיות הזהויות, האזרחות והלאומיות ביבשת אירופה.
3. להפגין ידע באתגרי ההגירה והמקלט המדיני בפניהם ניצבת יבשת אירופה.
4. לבצע ראיונות עומק חצי-מובנים לצרכי מחקר אקדמי.

דרישות והרכב ציון הקורס

נוכחות – לא תתאפשר חפיפת קורסים.
קיום, סיכום, כתיבה ועריכה של שני ראיונות אישיים (זום / מפגשים אישיים) – 25% – חובה
הצגת אחד הראיונות האישיים – 5% – חובה
עבודת בית מסכמת – 70% – חובה

קיום שני ראיונות אישיים: מסע בעקבות אזרחים ישראלים המחזיקים באזרחות אירופית והמתגוררים בחבל עוטף עזה

במהלך הקורס משתתפות.י הקורס ידרשו לקיים שני ראיונות אישיים עם אזרחים ישראלים המחזיקים באזרחות אירופית והמתגוררים בחבל עוטף עזה (משתתפות.י הקורס הן.ם שיבחרו במראוינות.ים). במסגרת מטלה זו ננסה לעמוד על סוגיית פיתוחה של הזהות האירופית בקרב הישראלים המחזיקים באזרחות אירופית והמתגוררים בחבל עוטף עזה, במיוחד לאחר אירועי הטבח וההרס של "השבת השחורה" ב-7.10.2023

באופן זה משתתפות.י הקורס יתנסו במחקר אקדמי בתחום לימודים האירופיים והיחסים הבינלאומיים. במהלך הקורס הן.ם ירכשו כלים מחקריים לקיום ראיונות עומק אישיים, יקיימו את הראיונות עם המראוינות.ים, יערכו את הראיונות, יציגו אותם ויכינו אותם לקראת פרסום מחקר/ספר בנושא יחסי ישראל והאיחוד האירופי בעריכת מרצה הקורס.

הצגת אחד הראיונות האישיים

שני המפגשים האחרונים בקורס יוקדשו להצגת הראיונות האישיים. משתתפות.י הקורס נדרשות.ים להציג את אחד הראיונות האישיים אותו הם קיימו במהלך הקורס (15 דקות).

עבודת בית מסכמת

משתתפי הקורס נדרשים להגיש עבודת בית בהיקף של כ-2,000 מילים (גופן Times New Roman, גודל 12, רווח שורה וחצי), בסוגייה שתימסר על-ידי מרצה הקורס בשבוע האחרון של הקורס.

העבודות תוגשנה בעותק אלקטרוני באמצעות אתר הקורס עד ליום שישי, 30 באוגוסט 2024, בשעה 12:00.

הרכב הציון הסופי בקורס

מטלה	נקודות	החלק היחסי מהציון הסופי
קיום, סיכום, כתיבה ועריכה של שני ראיונות אישיים	25	25%
הצגת אחד הראיונות האישיים בכיתה	5	5%
עבודת בית מסכמת	70	70%

יושרה אקדמית

- כל גילוי של גניבה ספרותית (פְּלַגְיַאט) או מרמה במטלה/בעבודת הבית המסכמת יגרור ציון '0' עבור אותה מטלה או עבודת הבית המסכמת. סטודנט.ית מבצע.ת גניבה ספרותית כאשר היא/הוא :
1. מגיש.ה מטלה/עבודת בית מסכמת של אדם אחר או שנכתבה על-ידי תוכנת בינה מלאכותית (AI) והוצגה כעבודה מקורית של מגיש.ת המטלה/עבודת הבית המסכמת ;
  2. נותנת.ן ייחוס לא מספק למחבר.ת או יוצר.ת, כולל תוכנת AI, שעבודתה.ו משולבת בעבודתה.ו של הסטודנט.ית, כולל אי ייחוס ברור (כגון הערות שוליים, הפניות פנימיות וציטוט קטעים שלמים מילה במילה באמצעות שימוש במרכאות) על הכללת עבודה של אדם אחר/תוכנת AI ;
  3. פרפרזה על חומר ממקור אחר ללא ייחוס מספק כמתואר לעיל.
- מי שלה/לו ספק לגבי מה מהווה גניבה ספרותית במקרה מסוים מתבקש.ת להיוועץ עם מרצה הקורס.
- בקורס שלנו אנחנו מחוייבים לקדם, לספק ולהגן על סביבת למידה תומכת ובטוחה לכל משתתפות.י הקורס. מצופה ממשתתפות.י הקורס לשמור על אותם סטנדרטים של יושרה אקדמית כמו שאר עמיתותיהן/עמיתיהם לקורס. סטודנטות.ים שיתברר שפעלו באופן בלתי אקדמי מבחינה אתית יופנו לבירור ועדות המשמעת התקנוניות של אב"ג.

מדדים להערכת עבודות אקדמיות במחלקה לפוליטיקה וממשל

מבוא	95-100	90-95	80-90	70-80	56-70	<56	לא רלוונטי
המבוא מציג באופן מרשים את הבעיה/שאלה, ואת הגישה התיאורטית.	המבוא מציג באופן ברור וממצה את הבעיה/שאלה, ואת הגישה התיאורטית.	המבוא מציג באופן ברור וממצה את הבעיה/שאלה, ואת הגישה התיאורטית.	המבוא מציג באופן ברור את הבעיה/שאלה, ואת הגישה התיאורטית.	המבוא מציג את השאלה/בעיה, אך אין הצגה ברורה של ההקשר התיאורטי.	המבוא מציג את נושא העבודה בצורה סבירה.	המבוא אינו משמש הקדמה לעבודה.	
שאלה או מטרה ברורה	השאלה המחקרית או הבעיה הנידונה מוגדרות בבחירות וחדות.	השאלה המחקרית או הבעיה מוגדרות בצורה טובה, אך יכולה להיות אי-בהירות קלה.	השאלה המחקרית או הבעיה מוגדרות בצורה טובה, אך יכולה להיות אי-בהירות וטעויות קלות.	השאלה המחקרית או הבעיה מוגדרות בצורה טובה, אך יכולה להיות אי-בהירות וטעויות קלות.	הגדרת השאלה המחקרית המשגה לוקה בחסר.	אין הגדרה ברורה של שאלה מחקרית או בעיה.	
מבנה כללי	המבנה קוהרנטי, הארכיטקטורה הפנימית בעלת הגיון, ללא "קפיצות" בזרימת העבודה.	המבנה קוהרנטי, הארכיטקטורה הפנימית בעלת הגיון, "קפיצות" מעטות בזרימת העבודה.	המבנה קוהרנטי, ישנן מספר "קפיצות" בזרימת העבודה.	יתן לזהות את מבנה העבודה אך ישנם ליקויים בקוהרנטיות הפנימית שלו.	העבודה אינה מאורגנת בצורה טובה, אך לא עד כדי שלא יתן להבין את הסעמות.	העבודה אינה מאורגנת כך שלא יתן להבין את כוונתה.	
שימוש נכון בתיאוריה	העבודה מעידה על הבנה עמוקה של התיאוריות הרלבנטיות ויכולת לזהות את יתרונותיהן ומגבלותיהן של אותן תיאוריות.	העבודה מעידה על הבנה טובה של התיאוריות הרלבנטיות.	העבודה מעידה על הבנה טובה של התיאוריות הרלבנטיות אם כי קיימות טעויות קטנות.	העבודה מעידה על הבנה של התיאוריות הרלבנטיות אם כי קיימות טעויות.	הבנה בסיסית מאוד של התיאוריות.	העבודה אינה מעידה על הבנת שדה התיאוריה.	
הדגרה ושימוש במושגים המרכזיים/הבנה של הספרות בתחום	המושגים מוגדרים בבחירות וחדות והשימוש בהם קולע.	המושגים מוגדרים בבחירות, ברוב המקרים שימוש נכון במושגים.	רוב המושגים מוגדרים בבחירות. השימוש בהם נכון.	רוב המושגים מוגדרים נכון, אך השימוש בהם מגלה ליקויים בהבנתם.	רק חלק מהמושגים מוגדרים נכון, והשימוש בחלק מהם אינו נכון.	אין הגדרה נכונה של מושגים והשימוש בהם מובלב.	
איכות הניתוח וההנמקה	ניתוח והנמקה קוהרנטיים, רלוונטיים, הגיוניים.	באופן כללי ניתוח והנמקה קוהרנטיים, רלוונטיים, הגיוניים.	יש בניתוח או באופן ההנמקה "קפיצות" לוגיות או טעויות לא רלוונטיים.	אמנם יש מספר טעויות רלוונטיים, יש טעמות שאינן משתלבות עם ההגיון הפנימי של העבודה.	בחלקים משמעותיים הניתוח נראה כלא רלוונטי או חסר קוהרנטיות.	הנמקה וניתוח לא רלוונטיים, חסרי קוהרנטיות או הגיון פנימיים.	

מקורות	שימוש מקורי בתיאוריה, שאלה או הצגת בעיה מזווית חדשה	העבודה מעלה סוגיות או זוויות חדשות בניסוח השאלה ו/או בעיה ובהתמודדות איתה	העבודה עושה שימוש מקורי בשילוב המקורות	יש ניסיון למקורות, אך העבודה אינה מצליחה לבסס טענות מקורות אלו	העבודה אינה מקורית אך משלבת בין מספר סביר של מקורות	עבודה שכולה מבוססת על שילוב בין מספר מצומצם של מקורות קיימות
תקפות המסקנות	המסקנות הן ראויות, חדות, מנוסחות בבחירות ומתאימות לטשא הנידון	המסקנות מתקבלות על הדעת, מנוסחות בבחירות ומתאימות לטשא הנידון	המסקנות מתקבלות על הדעת ומתאימות לנושא הנידון	רוב המסקנות מתקבלות על הדעת, אך חלקן מוטעות או אינן מתאימות לטשא	מספר מסכנות רלוונטיות מוטעות או שאינן רלוונטיות	המסקנות אינן רלוונטיות
סגנון	כתיבה מדויקת, בהירה ואלגנטית, תוך שימוש נכון בשפה האקדמית	כתיבה בהירה, תוך שימוש לרוב נכון בשפה האקדמית	כתיבה בהירה, לרוב, השימוש בשפה האקדמית לא תמיד נכון	כתיבה בהירה, אך עם קטעים בהם הסגנון דל או מסורבל	סגנון מסורבל, תחביר לא טוב	סגנון דל, טעויות דקדוקיות ושל תחביר
הערות שוליים, שימוש בביבליוגרפיה	השימוש בהערות שוליים ברמה מקצועית, ביבליוגרפיה רחבה	השימוש בהערות שוליים, ביבליוגרפיה רחבה	מספר טעויות ברשימת המקורות או בשימוש בהערות שוליים או חסרים בביבליוגרפיה	טעויות משמעותיות בציטוטים, או ביבליוגרפיה שאינה מספיקה	טעויות משמעותיות בשימוש בביבליוגרפיה ורשימת מקורות מצומצמת	אין הקפדה על כללי הציטוט. רשימה ביבליוגרפית דלה

טיפים לשיעור המקוון

טרם התחלת השיעור המקוון

1. הכנה עצמית

- א. **לימוד עצמי:** הקפידו שיהיה ברשותכן. ם כל המידע הנדרש וחומרי הקורס הנדרשים במהלך השיעור המקוון: סילבוס, ספרי לימוד, מצגת השקפים המלווה את הקורס, קריאה מקדימה, תרומה אישית למהלך השיעור המקוון.
- ב. **הסביבה המיידית:** הכינו (סדרו/ארגנו/נקו) את הסביבה המיידית שלכן. ם שתתגלה למשתתפי. ות השיעור המקוון. אם לא ניתן לעשות זאת, השתמשו ברקע וירטואלי. בנוסף, הקפידו להיכנס למפגש המקוון מאזור שקט נקי מרעשי רקע.
- ג. **בדיקה מקדימה של ציוד הרשת:** בידקו את ציוד הרשת שלכן. ם טרם תחילת השיעור המקוון (מיקרופון/מצלמה) וודאו שאתן. ם יודעות. ים לתפעל את פלטפורמת זום מהמכשיר בו אתן. ם משתמשות. ים: טלפון נייד, מכשיר טאבלט, מחשב נייד, מחשב שולחני.
- ד. **שתייה:** דאגו לשתייה שתעמוד לרשותכן. ם בשעת הצורך.

ודאו שאתן. ם מוכנות. ים ב-100% לשיעור המקוון החל מהרגע בו אתן. ם נכנסות. ים לכיתה המקוונת.

2. עימדו בלוחות הזמנים והיכנסו לשיעור המקוון בזמן

על אף העובדה ששיעורי זום נתפסים כפחות רשמיים משיעור רגיל/פגישות פנים אל פנים, הקפידו על לוחות הזמנים והיכנסו לשיעור המקוון בזמן. אם אתן. ם עומדות. ים לאחר לשיעור המקוון/מפגש עדכנו את מרצה הקורס.

3. פתיחת מצלמות

שיעורים מקוונים ופגישות זום נועדו להתקיים עם מצלמות פתוחות, בכדי שנוכל לראות את המשתתפות. ים אליהן. ם אנחנו מדברות. ים ולנסות לקיים את המפגש באופן האישי והמקצועי ביותר. זוהי תחושה מוזרה ומאוד לא נעימה לדבר אל חלון שחור או אל דמות אווטאר. על כן, כבדו את משתתפות. י השיעור/הפגישה ואת עצמכן. ם ופתחו את מצלמות הרשת. אל תשכחו שבמידה וקיימת בעייה עם סביבת העבודה שלכן. ם תמיד ניתן להשתמש ברקע וירטואלי. במידה שאינכן. ם יכולות. ים לפתוח את המצלמה, עדכנו את מרצה הקורס.

במהלך השיעור המקוון

4. היכרות

באם משתתפות. י השיעור אינן. ם מכירות. ים האחד את השני כדאי לפתוח בהיכרות קצרה. במקרה של היכרות מוקדמת מומלץ להיכנס לחדר הפגישות המקוון מספר דקות טרם תחילת השיעור לשיחות חברתיות קצרות ולהחלפת חוויות.

5. הביטו ישירות למצלמה כאשר אתן. ם מדברות. ים

כאשר אתן. ם מדברות. ים הביטו ישירות למצלמה ולא למסך המחשב או לחלונות הזום. מבט ישיר למצלמה יגרום לתחושה של הסתכלות ישירה לעיניים לשאר משתתפות. י הקורס. טרם תחילת המפגש הקפידו שהמצלמה שלכן. ם היא בגובה העיניים שלכן. ם.

6. היו נוכחים קיימים ולא נוכחים נפקדים בשיעור המקוון

לכולנו קשה לשמור על ריכוז מלא במהלך שיעורי הזום. יחד עם זאת, כאשר אתן. ם בשיעור מקוון הקפידו על נוכחות מלאה בשיעור. הימנעו מבדיקת דואר אלקטרוני, גלישה בטלפון הנייד, משלוח הודעות טקסט או לעסוק בנושאים שאינם רלבנטיים לשיעור המקוון.

7. **המנעו מאכילה במהלך השיעור המקוון**
 תכננו את לוחות הזמנים שלכן.ם, ככל הניתן, כך שתימנעו מאכילה במהלך השיעור המקוון.
 במידה שלא ניתן לעשות זאת, כבו את המצלמה ועדכנו את מרצה הקורס בהתאם.

8. **המנעו מהפרעות**
 א. **התראות קוליות**: השתיקו את ההתראות הקוליות במכשירים השונים (התראות דואר אלקטרוני, הודעות טקסט, הודעות רשתות חברתיות, הודעות פוש חדשותיות וכו').
 ב. **סביבת עבודה**: הקפידו שסביבת העבודה שנקלטת בעדשת המצלמה תהא מסודרת.
 ג. **סביבה שקטה**: השתדלו להשתתף בשיעורים המקוונים כאשר סביבתכן.ם שקטה. השתתפות במפגשים מקוונים כשאתן.ם ברחוב, בית קפה, באוטובוס, ברכב מקשה על איכות השמע ומפריעה לשאר המשתתפות.ים בנוסף, זכרו שרעשי רקע "לבנים" כדוגמת רוח, מים זורמים, גשם וכו' נקלטים בעוצמה רבה במיקרופוני ציוד המחשבים ומפריעים מאוד לשיעור המקוון.
 ד. **הפרעות אישיות**: השתדלו להימנע, ככל הניתן, מהפרעות אישיות במהלך המפגש המקוון.

9. **עשו שימוש נרחב בכפתור ההשתק – MUTE**
 אל תימנעו מלהשתמש בכפתור ההשתק – נהפוך הוא. עשו בו שימוש נרחב! זוהי הדרך הטובה ביותר להפחית את רעשי הרקע ולאפשר מפגשי זום שקטים. ברגע בו אתן.ם מסיימות.ים לדבר, הקפידו על הפעלתו המיידית של כפתור ההשתק.

10. **כבדו את כל משתתפות.י השיעור המקוון**
 הקפידו להרים יד וירטואלית באם ברצונכן.ם לדבר ואל תיכנסו לדבריהן.ם של שאר משתתפות.י השיעור המקוון (לחיצה על כפתור participants בשורת הפקודות התחתונה של פלטפורמת זום תפתח בחלון מצד ימין את רשימת משתתפות.י הקורס ומצד שמאל למטה של חלון המשתתפים תמצאו את כפתור הרמת היד הוירטואלית). השתדלו שלא להרים את קולכן.ם במהלך השיעור המקוון. במידת הצורך, עשו גם שימוש בפלטפורמת הצי'אט.

שיעור מקוון מהנה ופורה!

סקירה כללית של מבנה הקורס

שבוע	נושא
1	אירופה המשתנה
2	הריאיון ככלי במחקר
3, 2	אירופה והזהות האירופית
4	מדינת הלאום באירופה
6, 5	לאומנות באירופה
6	צפייה בסרט "נערות השחר הזהוב"
8, 7	האזרחות האירופית
10	צפייה בסרט "הפלישה ללמפדוזה"
10	מדינת הלאום האירופית: מוסדות ואינטגרציה
11	מדינת הלאום האירופית והגלובליזציה
11	הברקזיט ומקורותיו
12	הצגת הריאיונות האישיים

פרשיות לימודים על-פי מועדים טנטיביים

להלן פרשיות הלימודים ורשימה ביבליוגרפית.

ס – העתק הספר/מאמר/פרק נסרק/הועלה לאתר הקורס

שבוע 1

אירופה המשתנה

קריאה

▣ Nugent, N. *The Government and Politics of the European Union* (8th edn Houndmills: Palgrave Macmillan, 2017), Part 3.

עינו

ס בר-נביא א. (2009) 'חזרה לפוליטיקה – על המדינה, הריבונות והמדינה הריבונית' בספרו של א. רחום (עורך) *חזרה לפוליטיקה. המדינה המודרנית, לאומיות וריבונות* (ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל), עמ' 21-30.

שבוע 2

הריאיון ככלי במחקר: מסע בעקבות אזרחים ישראלים המחזיקים באזרחות אירופית והמתגוררים בחבל עוטף עזה

קריאה

ס יובצילוביץ, ס. ובואר, מ. ו. (2011) 'הריאיון הנרטיבי, בתוך באואר, מ. ו. וגאסקל, ג.', *מחקר איכותני: שיטות לניתוח טקסט, תמונה וצליל* (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה), עמ' 69-88.

ס סטברו, ד. (2019) 'פתיחה, בתוך סטברו, ד., *ארצך ומולדתך. מסע בעקבות התפוצה הישראלית באירופה* (חיפה: פרדס), עמ' 9-13.

עינו

ס גאסקל, ג. (2011) 'ראיונות אישיים וקבוצתיים, בתוך באואר, מ. ו. וגאסקל, ג.', *מחקר איכותני: שיטות לניתוח טקסט, תמונה וצליל* (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה), עמ' 49-68.

ס פליק, א. (2011) 'הריאיון האפיזודי, בתוך באואר, מ. ו. וגאסקל, ג.', *מחקר איכותני: שיטות לניתוח טקסט, תמונה וצליל* (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה), עמ' 89-108.

ס סטברו, ד., *ארצך ומולדתך. מסע בעקבות התפוצה הישראלית באירופה* (חיפה: פרדס, 2019).

▣ Richards, D. (1996) 'Elite Interviewing: Approaches and Pitfalls,' *Politics* Vol. 16, No. 3, pp. 199–204.

שבוע 3,2

"אירופה" והזהות האירופית

קריאה

- ▣ Smith, A.D. "National Identity and the Idea of European Unity" *International Affairs* Vol. 68, No. 1. (January 1992), pp. 55-76.
- ▣ Nederveen Pieterse, J. (1994) 'Unpacking the West: How European is Europe?' in A. Rattansi and S. Westwood (eds.) *Racism, Modernity, Identity: On the Western Front* (Cambridge: Polity Press), pp. 129-149.

עינו

- ▣ Thatcher, M. (1988) *Speech to the College of Europe* ("The Bruges Speech").
- ▣ Leo Tindemans Report 1975.
- ▣ Adonnino Reports 1985, Report from the ad hoc Committee on a People's Europe.

שבוע 4

מדינת הלאום באירופה

קריאה

- ▣ אנדרסון, ב. (1991) קהילות מדומיינות. הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה (רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2000), ע"מ 31-38.
- ▣ Calleo, D. (1995) 'Reflections on the Idea of the Nation-State' in C.A. Kupchan (ed.) *Nationalism and Nationalities in the New Europe* (Ithaca, NY: Cornell University Press), pp. 15-36.
- ▣ וולצר, מ. (2009) *לאומיות ואוניברסליזם* (ירושלים: הוצאת שלם, 2009), ע"מ 29-55.

עינו

- ▣ Habermas, J. (1998) 'The European Nation-State: On the Past and Future of Sovereignty and Citizenship' in C. Cronin and P. De Greiff (eds.) *The Inclusion of the Other: Studies in Political Theory* (Boston: MIT Press).
- ▣ Judt, T. (1999) 'Is there a Belgium' *New York Review of Books* 46 (19).
- ▣ Miliward, A.S. *The European Rescue of the Nation-State* (Ewing: University of California Press, 1992), pp. 1-20, 21-45.

▣ Péteri, G. (2000) 'Between Empire and Nation-State: Comments on the Pathology of State Formation in Eastern Europe during the 'Short Twentieth Century'', *Contemporary European History*, 9 (3), pp. 367-384.

▣ Jáuregui, P. (1999) 'National Pride and the Meaning of Europe: A Comparative Study of Britain and Spain' in D. Smith and S. Wright (eds.) *Whose Europe? The Turn Towards Democracy* (Oxford: Blackwell), pp. 256-287.

שבוע 6,5

לאומנות באירופה

קריאה

▣ Mudde, C. *Populist Radical Right Parties in Europe* (Cambridge: Cambridge University Press 2007), pp. 158-183; 277-292.

▣ Seton-Watson, H. *Nations and States: An Enquiry into the Origins of Nations and the Politics of Nationalism*. (London: Methuen, 1977), pp. 1-12; 463-483.

ס ווקר, ק. (1999) 'לאום הוא לאום, הוא מדינה, הוא קבוצה אתנית, הוא ...' בספרו של ש. סנדלר מושגי יסוד ביחסים בין-לאומיים. *מדינת-הלאום* (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה), ע"מ 127-151.

עינו

▣ Smith, A.D. *Nationalism and Modernism: A Critical Survey of Recent Theories of Nations and Nationalism* (London: Routledge 1998), pp. 188 – ואילך.

▣ Brubaker, R. *Nationalism Reframed: Nationhood and the National Question in the New Europe* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996).

▣ Touval, S. *Mediation in the Yugoslav Wars. The Critical Years 1990-95* (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2002), pp 1-13; 39-47.

ס חוות הדעת של בית הדין הבינלאומי בעניין קוסובו

ס אנדרסון ב (1991) *קהילות מדומיינות. הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה* (רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2000), ע"מ 69-79; 174-190.

שבוע 6

צפיה בסרט "נערות השחר הזהוב" (Golden Dawn Girls), 2017

בסוף שנת 2015 התקיימו ביוון בחירות בזק בהן התעצמה מאוד המפלגה הניאו-נאצית היוונית – מפלגת "השחר הזהוב". מהמקום החמישי, הפכה המפלגה לשלישית בגודלה בפרלמנט היווני. הסרט עוקב אחרי מסע הבחירות השונה הזה. שונה ויוצא דופן מפני שלפניו נאסרו בכירי המפלגה ומי שנטלו את המושכות לידיהן היו והנשים – בתו של מנהיג התנועה, אשתו של בכיר אחר

ואמו של בכיר נוסף. דרך עיניהן של "נערות השחר הזהוב" מתוארת עלייתה של המפלגה הזו והתנאים שאפשרו לה להתעצם, על רקע המשבר הכלכלי ומשבר הפליטים.
במאי: האווארד בוטנס

צפייה עצמית בריאיון אישי עם חירט וילדרס, 12.2.2017
ריאיון בשפה האנגלית שקיים "מגזין אירופה" עם חירט וילדרס, מנהיג מפלגת החירות ההולנדית.

סרט בונוס: צפייה עצמית בסרט "חירט וילדרס: האיש המסוכן ביותר באירופה?" (Geert Wilders: Europe's Most Dangerous Man), 2017
חלק קוראים לו גזען, אחרים מעריצים אותו. כיצד הפך הפוליטיקאי ההולנדי חירט וילדרס לנערץ כל כך? וילדרס מייצר דיון, ויכוח, זעם והערצה בכל מקום אליו הוא מגיע.
במאים: יוסט ואן דר ואלקף מאגס גאבאן
שחקנים: יוסט ואן דר ואלק, מאגס גאבאן

שבוע 7, 8

האזרחות האירופית

קריאה

▣ Marshall, T.H. (1992) 'Citizenship and social class' in T.H. Marshall and T. Bottomore *Citizenship and Social Class* (London: Pluto Press), pp. 3-51.

▣ Habermas, J. 'Citizenship and National Identity' in B. van Steenberg (ed.) *The Condition of Citizenship* (London: Sage, 1994), pp. 20-35.

▣ Kochenov, D 'EU Citizenship without Duties', 20 (4) *European Law Journal* (2014), 482-498.

▣ Charter of Fundamental Rights of the European Union, Articles 39-46.

עיון

▣ Strumia, F. (2009) 'European Citizenship: Mobile Nationals, Immobile Aliens, and Random Europeans' in M.S. Greve and M Zöller *Citizenship in America and Europe. Beyond the Nation-State?* (Washington: The AEI Press), pp. 45-70.

▣ Goudappel, F. *The Effects of EU Citizenship. Economic, Social and Political Rights in a Time of Constitutional Change* (TMC Asser Press: The Hague, 2010), pp 19-34.

▣ Shore, C 'Whither European Citizenship? Eros and Civilizations Revisited', 7 (1) *European Journal of Social Theory* (2004), 27-44.

▣ Barbalet, J.M. *Citizenship* (Buckingham: Open University Press, 1988).

▣ La Torre, M. (2010) 'Citizenship and European Democracy: European Constitution and the Treaty of Lisbon' in P. Birkinshaw and M. Varney (eds.) *The European Union Legal*

Order after Lisbon (Alpena an den Rijn: Wolters Kluwer), pp. 197-212. (יש להתמקד)
(בעמודים 201-209).

שבוע 9,8

הגירה ומקלט מדיני באירופה

קריאה

▣ De Coninck, D 'The Refugee Paradox During Wartime in Europe: How Ukrainian and Afghan Refugees are (not) Alike', Online First *International Migration Review* (2022), DOI: 10.1177/01979183221116874.

▣ Hansen, R 'Migration to Europe since 1945: Its History and Its Lessons', 74 (s1) *The Political Quarterly* (2004), 25-38.

▣ Goodhart, D. (2004) "Too Diverse?" *Prospect*, 95 (20 February).

▣ Düvell, F. (2009) 'Migration, Minorities and Marginality: New Directions in Europe Migration Research' in C. Rumford (ed.) *The SAGE Handbook of European Studies* (London: SAGE Publications Ltd), pp. 328-346.

עיון

▣ Hansen, R. (2007) 'Public Policies of Europe: Migration Policy' in C. Hay and A. Menon (eds.) *European Politics* (Oxford: Oxford University Press), pp. 329-345.

▣ Buruma, I. *Murder in Amsterdam: The Death of Theo van Gogh and the Limits of Tolerance* (London: Penguin Press 2006).

שבוע 10

BBC 2011 ,(The Invasion of Lampedusa) "הפלישה ללמפדוזה"

הסרט בוחן כיצד משבר באי קטן במרכזו של הים התיכון משנה את פניה של ההגירה לאירופה. באביב 2011, במהלכו של "האביב הערבי", התמודד האי האיטלקי למפדוזה, הנמצא 70 מיילים בלבד מחופי צפון אפריקה, עם כלמעלה מ-40,000 מהגרים מתוניסיה ומלוב. במאי: אולי למברט

הסרט זמין לצפייה בקישור זה: <http://www.ollylambert.com/lampedusa>

שבוע 10

מדינות הלאום האירופיות: מוסדות ואינטגרציה

קריאה

▣ Nugent, N. *The Government and Politics of the European Union* (8th edn Houndmills: Palgrave Macmillan, 2017), Part 3.

עיון

▣ שרביט, ד. (2009) 'בין הפטיש הגלובלי לסדן הרב תרבותי - על הריבונות ומדינת הלאום באיחוד האירופי' בספרו של א. רחום (עורך) *חזרה לפוליטיקה. המדינה המודרנית, לאומיות וריבונות* (ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל), עמ' 153-176.

▣ Verhofstadt, G. *The United States of Europe* (London: The Federal Trust, 2006).

שבוע 11

מדינות הלאום האירופיות והגלובליזציה

עיון

Wallerstien, I. *The Capitalist World Economy* (Cambridge: Cambridge University Press, 1979).

▣ Ohmae, K. *The End of the Nation State: The Rise of Regional Economies* (London: Harper Collins Publishers, 1996).

שבוע 11

הברקזיט ומקורותיו

קריאה

▣ Hobolt, S.B., 'The Brexit Vote: A Divided Nation, a Divided Continent,' 23 (9) *Journal of European Public Policy* (2016), 1259-1277. Arno Van Der Zwet, Murray

▣ Leith, S. Sim, D. and Boyle, E., 'Brexit, Europe and Othering,' 15 (5) *Contemporary Social Science* (2020), 517-532.

עיון

▣ Leith, S., M., Sim, D., van der Zwet, A. and Boyle, E., 'What does Brexit Tell Us about Our Understanding of European Identity?' 90 (3) *The Political Quarterly* (2019), 559-564.

▣ Vasilopoulou, S. 'UK Euroscepticism and the Brexit Referendum,' 87 (2) *The Political Quarterly* (2016), 219-227.

שבוע 12

מסע בעקבות אזרחים ישראלים המחזיקים באזרחות אירופית והמתגוררים בחבל עוטף עזה: הצגת הראיונות

שני המפגשים האחרונים בקורס יוקדשו להצגת הראיונות האישיים. משתתפות י הקורס נדרשות. ים להציג את אחד הראיונות האישיים אותו הם קיימו במהלך הקורס (15 דקות).

עינו

ס סטברו, ד., ארצך ומולדתך. מסע בעקבות התפוצה הישראלית באירופה (חיפה: פרדס, 2019).